

1 INLEDNING	3
1.1 BAKGRUND.....	3
1.2 PROBLEMATISERING	4
1.3 SYFTE	6
1.4 AVGRÄNSNINGAR	6
1.5 DISPOSITION	7
2. METOD	8
2.1 ÖVERGRIPANDE ANGREPPSSÄTT	8
2.1.1 Referensram.....	8
2.1.2 Metodval.....	8
2.1.3 Val av normer och rättskällor	9
2.1.4 Normhierarki	10
2.2 PRAKTISKT ANGREPPSSÄTT	10
2.2.1 Val av uppsatsämne	10
2.2.2 Litteraturstudie.....	10
2.2.3 Datainsamling.....	11
2.3 KÄLLKRITIK	11
2.4 DEFINITION AV BEGREPP.....	11
2.6 REDOVISNINGSPRINCIPER	13
3 RÄTTSKÄLLOR.....	15
3.1 SVENSK LAG	15
3.1.1 Rekvisit och rättsföljder.....	15
3.1.2 Språklig tolkning	16
3.1.3 Logisk rationalitet.....	16
3.1.4 Tekniska grepp vid tolkning av lagtext	17
3.1.4.1 Extensiv och restriktiv tolkning.....	17
3.1.4.2 E contrario och analogi.....	17
3.1.4.3 Andra metoden vid lagtolkning	18
3.2 FÖRARBETEN SOM RÄTTSKÄLLA	18
3.3 PREJUDIKAT SOM RÄTTSKÄLLA	19
4 UTDELNING	20
4.1 UTBETALNINGSFÖRBUDET	20
4.2 ÖVERTRÄDELSE AV UTBETALNINGSFÖRBUDET.....	20
4.3 BALANSRÄKNINGEN BETYDELSE	21
4.4 ÖPPEN VINSTUTDELNING	21
4.5 DOLD/FÖRTÄCKT UTDELNING	21
4.6 KONCERNBIDRAG	22
4.7 UTDELNING AV SAKVÄRDEN.....	23
4.8 FÖRSIKTIGHETSREGELN.....	23

5 BRUTTO- VS. NETTOMETODEN	24
5.1 ALLMÄNT OM METODERNA.....	24
5.2 BRUTTOMETODEN.....	24
5.2.1 Fördelar med bruttometoden	24
5.2.2 Nackdelar med bruttometoden.....	25
5.3 NETTOMETODEN.....	26
5.3.1 Fördelar med nettometoden	26
5.3.2 Nackdel med nettometoden	27
6 REALISATIONSPRINCIPEN.....	28
6.1 KRITERIER FÖR REALISATION	28
6.1.1 Tillgångens karaktär	30
6.1.2 Förekomsten av en marknadstransaktion	30
6.1.3 Färdigställandegraden.....	30
7 DET STORA BRUTTO NETTOFALLET (NJA 1995 S. 742).....	31
8 SLUTSATS OCH ANALYS	35
8.1 ANALYS.....	35
8.2 SLUTSATS	38
KÄLLFÖRTECKNING.....	39

1 Inledning

I det inledande kapitel ger vi en allmän bakgrund till vår uppsats. Därefter följer vår problemformulering som leder fram till syftet med uppsatsen. Kapitlet avslutas med en översikt av uppsatsens disposition.

1.1 Bakgrund

I tolfte kapitlet i Aktiebolagslagen SFS 1975:1385 ("ABL") återfinns bland annat utdelningsrestriktioner samt de formkrav som ställs vid utdelning. Kapitlet har central betydelse för hur ett bolag får disponera sitt egna kapital. Det egna kapitalet delas upp i fritt och bundet kapital. Restriktionerna har tillkommit för att skydda bolagets bundna kapital. Det bundna kapitalet har stor betydelse för att ett bolag skall kunna agera som en juridisk person. Det bundna kapitalet ses som en garant för att bolaget skall kunna fullfölja sina förpliktelser. Detta är en utav anledningarna till utformningen av lagstiftningen på området.¹

Regleringen av det bundna kapitalet återfinns bland annat i reglerna angående kontrollbalansräkning, avsättning till reservfond och nedsättning av aktiekapitalet. Vad det gäller utdelning får inte den överstiga det som stadgas i nedanstående paragraf:

2 § Vinstutdelning till aktieägarna får inte överstiga vad som i fastställd balansräkning och, i fråga om moderbolag som skall upprätta koncernredovisning, i fastställd koncernbalansräkning för det senaste räkenskapsåret redovisas som bolagets eller koncernens nettovinst för året, balanserade vinst och fria fonder med avdrag för

- 1. redovisad förlust,*
- 2. belopp som enligt lag eller bolagsordning skall avsättas till bundet eget kapital eller, i fråga om moderbolag, belopp som av det fria egna kapitalet i koncernen enligt årsredovisningarna för företag inom denna skall överföras till bundet eget kapital,*
- 3. belopp som enligt bolagsordning annars skall användas för något annat ändamål än utdelning till aktieägarna.*

Vinstutdelning får inte ske med så stort belopp att utdelningen med hänsyn till bolagets eller koncernens konsolideringsbehov, likviditet eller ställning i övrigt står i strid mot god affärssed. Förbud mot vinstutdelning i visst fall föreskrivs i 6 kap. 5 §. Lag (1995:1555).²

Förutom som utbetalning i ordets egentliga betydelse, det vill säga i reda pengar, kan utdelning ske exempelvis i form av sakvärden såsom fastigheter eller värdepapper. Därvid uppkommer

---

¹ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., "Skyddet för aktiebolagets egna kapital", s. 12

² ABL 12:2 §

frågan om med vilket belopp utdelningen i sådana fall skall anses ha skett. Med anledning av det så kallade utbetalningsförbudet och utdelningsrestriktionerna i aktiebolagslagen blir svaret på frågan mycket betydelsefullt. Frågan har delat upp doktrinen i två läger.³ De två metoder vad gäller värderingen av sakvärden, är dels nettometoden som utgår från tillgångens bokförda värde, och dels bruttometoden som utgår från marknadsvärdet.

Spörsmålet om brutto- eller nettometoden skall användas vid tillämpning av vinstutdelningsspärren i ABL 12:2 § tillhör sannolikt ett av de mest omdiskuterade i svensk civilrättsdoktrin.⁴ Frågan har intresserat såväl teoretiker som praktiker och ett stort antal artiklar har publicerats i olika juridiska och ekonomiska tidskrifter.

1995 ställdes HD inför denna mycket omdiskuterade fråga, det vill säga huruvida brutto- eller nettometoden skall gälla vid sakutdelning? Målet härrörde från resterna av La Reine härvan⁵. Målet var principiellt mycket viktigt för näringslivet med anledning av att utfallet kunde innebära ett flertal olika problem, till exempel vid omstruktureringar inom koncerner och vid utdelningar. Flera företag väntade således med att göra omstruktureringar tills HD hade fattat sin dom i detta mål. Bland annat Kinnevik följde utvecklingen i målet med stor spänning.⁶ Kinnevik var under 1995 i färd med att göra vissa omstruktureringar i koncernen. Moderbolaget önskade dela ut fyra dotterbolag, Korsnäs, Modern Times Group, Netcom Systems och Investment AB Kinnevik till sina aktieägare. Problemet med utdelningen var att den skulle rymmas inom Kinneviks disponibla vinstmedel förutsatt att utdelningen skulle värderas till nettovärdet. I det fall bruttometoden skulle tillämpas vid värdering av utdelningen skulle utdelningen inte rymmas inom Kinneviks utdelningsbara medel.

HD dömde till fördel för förespråkarna av nettometoden och Kinnevik delade ut dotterbolagen till sina aktieägare. Traditionellt sett har både ABL och Årsredovisningslagen 1995:1554 ("ÅRL") varit utformade för att ge ett stöd åt företagets borgenärer. Tag exempelvis reglering angående utdelning i ABL och hur skulder och tillgångar skall värderas enligt ÅRL, vilka tydligt ger en bild av försiktighet vad gäller utdelning och värdering.

1.2 Problematisering

Gällande rätt får anses vara klarlagd i och med HD: s domslut i NJA 1995 s. 742, det vill säga att nettometoden skall tillämpas vid värdering av sakutdelningar. Domslutet har medfört att det starka borgenärsskyddet har försvagats. Detta har inneburit att det skett ett avsteg från ett utav regleringen av associationsrättens viktigaste ändamål, det vill säga att skydda borgenärerna.⁷

---

³ NJA 1995 s. 742 s.15

⁴ Se bland annat NJA 1995 s. 742 s. 16 där litteratur som berör området presenteras

⁵ La Reine härvan är ett av Sveriges största ekobrottsmål, omfattade över 460 skalbolagsaffärer, bakom alla transaktioner stod textilfirman La Reine. Se Finanstidningen 1998-09-02

⁶ Larsson, G. Dagens Industri, 1995-12-13

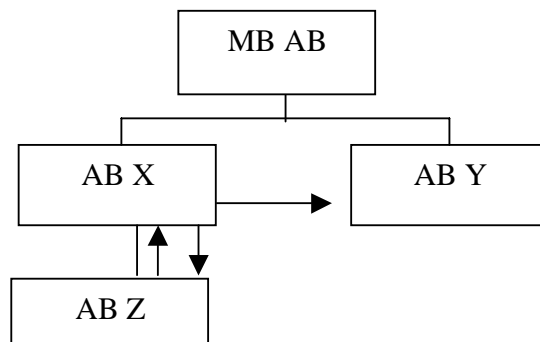
⁷ Rodhe, K. "Aktiebolagsrätt" 18:e upplagan, s. 223 ff. , NJA 1995 s. 742 s. 15

Traditionellt sett har den kontinentala redovisningstraditionen värnat om bolagets borgenärer till skillnad från den anglosaxiska redovisningstraditionen som har värnat om företagets ägare.⁸

I NJA 1995 s. 742 sker det en sakutdelning till bokfört värde. Den tydliga kopplingen mellan bolagsrätten och redovisningen lyfts fram i detta mål, eftersom det redovisade värdet på fastigheten ligger till grund för den aktiebolagsrättsliga värderingen vid utdelning av sakvärden, enligt ABL 12:2 §. Förmögenhetsöverföringen i detta fall uppgår onekligen till bruttovärdet. Konsekvensen för det mottagande bolaget i fall transaktionen skett till bruttovärdet hade varit att bolaget skulle återgälda det belopp som överstiger det fria egna kapitalet enligt ABL 12:5 §.

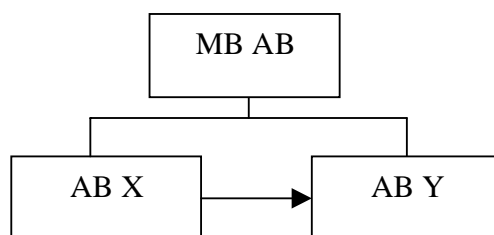
Transaktionens disposition är av stort intresse i detta fall. Vi har nedan valt att ställa upp två typfall där vi åskådliggör de aktuella förmögenhetsöverföringarna.

Typfall I

I typfall I säljer AB X en färdigställd fastighet till AB Z. Fastigheten säljs för 1000 kkr, vilket motsvarar marknadsvärdet på fastigheten. Köpeskillingen delas sedan ut till AB Y. Disponibelt fritt eget kapital före utdelningen uppgår till 100 kkr. i AB X.

Typfall II

I typfall II delar AB X ut en färdigställd fastighet till AB Y. Sakutdelningen sker till bokfört värde, 100 kkr, vilket överensstämmer med det disponibla fria egna kapitalet före utdelningen i AB X. Fastighetens marknadsvärde uppgår till 1000 kkr.

⁸ Ingblad, S-E. Plenum 94/95-5, bilaga 2-4 s. 2

I båda typfallen avhänds AB X medel motsvarande samma reella värde, det vill säga 1000 kkr., dock blir utfallet redovisningsmässigt olika, beroende på utdelningens karaktär. I typfall I sker det en kontantutdelning medan i typfall II avhänds medel genom en sakutdelning. Utdelningens disposition är avgörande beroende på hur stora medel som bolaget kan avhändas. Trots att förmögenhetsöverföringarnas reella värden i båda typfallen uppgår till 1000 kkr. är det endast tillåtet att avhända motsvarande medel i typfall II. Kan detta bero på att fastigheten är realiserad i typfall I men inte i typfall II? För att en intäkt skall anses vara realiserad krävs det att den uppfyller ett antal kriterier. Bland annat har American Accounting Association ställt upp tre stycken kriterier. Det första kriteriet är tillgångens karaktär. De andra två kriterierna, är förekomsten av en marknadstransaktion och *critical/crucial event test*.⁹

Med anledning av den ovannämnda problematiseringen ställer vi oss följande fråga: Är kriterierna för en realisation uppfyllda vid en sakutdelning? Om svaret på föregående fråga är jakande, borde detta föranleda en realisation till marknadsvärdet?

1.3 Syfte

Vårt syfte med denna uppsats är att beskriva och analysera huruvida sakutdelningar uppfyller kriterierna för realisation enligt realisationsprincipen. Vi avser även att göra en komparativ studie av rättsreglerna avseende utdelning och realisation.

1.4 Avgränsningar

Inför arbetet av denna uppsats förvånades vi över hur pass stor debatten varit kring bruttonettometoden och värderingen vid sakutdelning. Med anledning av den korta tidsperiod som vi har till vårt förfogande för denna uppsats har vi varit tvungna att göra vissa avgränsningar.

Vi har valt att inte beakta minoritetsfrågor och tidsaspekten för utdelningar. Vad gäller skatteaspekterna har vi valt att endast se till koncernbidrag i och med att koncernbidrag i en koncern är synonymt med en utdelning. Denna avgränsning motiverar vi med tanke på områdets omfattning och utifrån tidsaspekten. Vi har valt att endast se till de redovisningsprinciper som berör utdelning och realisations.

Aktiebolagslagens borgenärsskyddsregler kan i stort indelas i sålunda: utbetalningsförbud, låneförbud, nedsättning av aktiekapital, förvärv av egna aktier, tvångssparande och tvångslikvidation. Av dessa skyddsregler har vi valt att endast se till utbetalningsförbudet. För att klargöra rättsläget har vi valt att endast se till NJA 1995 s. 742 och refererat detta rättsfall mer ingående.

---

⁹ AAA Committee Report "The realization concept" The accounting review 1965 s. 313 ff.

1.5 Disposition

Uppsatsen har följande disposition:

Kapitel 2	<i>Metodkapitel:</i> I detta kapitel redogör vi för vilka metoder vi har använt oss utav vid genomförandet av denna studie. Därefter beskriver vi vårt praktiska tillvägagångssätt vid insamlandet av litteratur.
Kapitel 3	<i>Rättskällor:</i> I detta kapitel beskriver de olika rättskällor som finns i Sverige samt de olika metoder som används vid tolkning av lagtext.
Kapitel 4	<i>Utdelning:</i> I detta kapitel redogör vi för olika typer av utdelningar samt hur de skall klassificeras.
Kapitel 5	<i>Brutto- vs. nettometoden:</i> I detta kapitel beskriver vi de fördelar respektive nackdelar som lyfts fram i doktrin och artiklar.
Kapitel 6	<i>Realisationsprincipen:</i> I detta kapitel redogörs realisationsprincipens olika kriterier.
Kapitel 7	<i>Det stora brutto- nettomålet, NJA 1995 s.742:</i> I detta kapitel refererar vi NJA 1995 s. 742. Vi lyfter fram rättsfrågan samt de argument HD hade i sitt domslut.
Kapitel 8	<i>Slutsatser och analyser:</i> I detta kapitel gör vi en analys utifrån det framförda materialet och besvarar vår i problematiseringen uppställda frågor.

2. Metod

I detta kapitel redogör vi för vilka metoder vi har använt oss utav vid genomförandet av denna studie.

Därefter beskriver vi vårt praktiska tillvägagångssätt vid insamlandet av litteratur.

2.1 Övergripande angreppssätt

2.1.1 Referensram

Vi har alla en referensram som speglar den kunskap vi har samlat på oss under åren. Vi som har skrivit denna uppsats har valt företagsekonomi som huvudämne med inriktning mot redovisning, vi har även studerat vid Inst. för handelsrätt, vilket har påverkat vår referensram. Referensramen har förändrats fortlöpande under uppsatsens gång eftersom nya kunskaper har inhämtats.

2.1.2 Metodval

Det finns två övergripande undersökningsmetoder inom den samhällsvetenskapliga forskningen: den kvalitativa och den kvantitativa¹⁰. Den kvantitativa metoden används för att med hjälp av statistik, matematik och aritmetiska formler beskriva och förklara¹¹. Den kvalitativa metoden innebär att det är undersökningens uppfattning och tolkningar av information som är av avgörande betydelse. Kvalitativa metoder har sin styrka i att de visar på helhetsperspektivet.¹² I enlighet med vårt ovan angivna syfte använder vi oss av den kvalitativa metoden. Vi har valt, för att öka vår förståelse, att beskriva och inventera normer, lagar och praxis ur ett perspektiv som knyter an till sakutdelningar och realisationsprincipen. Därefter har vi valt att tillämpa denna teorikunskap på våra uppsatta typfall.

Det finns två angreppssätt inom forskningen: den deduktiva och den induktiva. Den deduktiva formar en teori utifrån hypoteser, dessa hypoteser testas därefter utifrån verkligheten. Genom logisk slutledning härleds därefter ett resultat. Den induktiva ansatsen innebär att utifrån verkligheten och skilda fenomen sluts mer generella utsagor (teorier och modeller).¹³ Vi anser att vår uppsats främst har en deduktiv ansats i och med att vi utgår ifrån teorin och därefter testar våra uppsatta typfall med teorin. Analysen utmynnar i att vi försöker utifrån

---

¹⁰ Holme I. M., Solvang, B. K., "Forskningsmetodik" 1997, s. 76

¹¹ Patel, R., Tebelius, U, "Grundbok i forskningsmetodik", 1987, s. 43

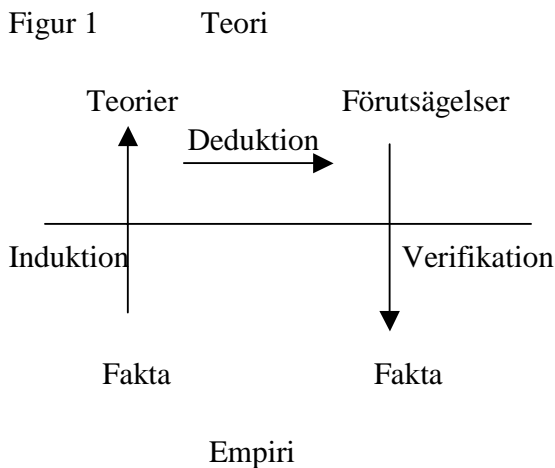
¹² Holme I. M., Solvang, B. K., "Forskningsmetodik" 1997, s. 79 ff.

¹³ Eriksson, T. L., Wiederheim-Paul, F., "Att utreda forska och rapportera", s. 218

realisationsprincipens kriterier fastställa om en sakutdelning bör medföra en realisering av marknadsvärdet.

För att ytterligare förtydliga vårt angreppssätt har vi valt att visa detta genom en figur.

Den horisontella linjen i figuren skiljer den empiriska världen (bestående av fakta) ifrån den teoretiska världen, som är mer kvantitativ. Som vi kan urskilja består figuren av tre steg.¹⁴

Det första steget innebär att vi förflyttar oss ifrån fakta mot teorier. Detta steg är mer känt som induktion. Detta innebär att vi utifrån de enskilda fallen sluter oss till lagar och praxis. Detta gör vi för att utifrån faktakunskap skapa teorier. Vi började med att studera befintlig kunskap inom såväl doktrin som lag och praxis och ur detta har teorin uppstått. Det andra steget, deduktion, innebär att vi med hjälp av lagar och praxis sluter oss till det enskilda fallen. Slutligen det tredje och sista steget, verifikation, som innebär att kunskapen återförenas med fakta och då finner vi huruvida vi har rätt eller fel i vårans förutsägelse. Det mest utmärkande tillvägagångssättet för det analytiska synsättet är dess cykliska karaktär. Det vill säga det startar med fakta och slutar med fakta.¹⁵

2.1.3 Val av normer och rättskällor

Med anledning av det valda uppsatsämnet har vi valt att redogöra för de olika normer som föreligger på området. Vår utgångspunkt är NJA 1995 s.742. Till detta rättsfall har vi även valt att beakta rättsfall som berör utdelning och realisation. Detta har föranlett en granskning av följande lagar Aktiebolagslagen och Årsredovisningslagen. Vi har även studerat förarbeten till Aktiebolagslagen. Regleringen av redovisningen följs ofta av rekommendationer vilka vi har tagit hänsyn till. Som vi ovan nämner har det berörda rättsfallet föranlett stor debatt inom både doktrinen och i diverse tidskrifter vilket vi även har beaktat i uppsatsen.

¹⁴ Arbnor, I., Bjerke, B., "Företagsekonomisk metodlära", s. 107

¹⁵ Arbnor, I., Bjerke, B., "Företagsekonomisk metodlära", s. 107 f.

2.1.4 Normhierarki

I Sverige har vi en hierarki inom rättskällorna vilken vi har valt att anamma i denna uppsats. Detta med anledning av att det studerade området är reglerat av den svenska lagstiftningen. Från och med Sveriges inträde i EU 1995 har svensk lagstiftning blivit underordnad bland annat EU-direktiv och annat publicerat EU-material. Därefter följer den svenska lagen i hierarkin. Och inom de svenska lagarna har grundlagarna den högsta prioriteten. Därefter följer rättskällor som inte är bindande för domstolen såsom förarbeten, prejudikat, doktrin och handelsbruk.

2.2 Praktiskt angreppssätt

Nedan redogör vi för hur vi har gått tillväga för att finna svar på vår frågeställning och uppfylla vårt syfte med uppsatsen. Valet av angreppssättet har utkristalliserats under arbetets gång av den anledningen att mängden informationen inom ämnet var mycket stort medan tiden var mycket knapp.

2.2.1 Val av uppsatsämne

Vi valde detta uppsatsämne med anledning av att vi hade som mål att öka vår förståelse för förhållandet mellan associations- och redovisningsrätten. Temat ”Gränslandet mellan redovisning och juridik” passar oss mycket bra med anledning av vi båda har läst kurser med anknytning till associationsrätt vid Institutionen för handelsrätt vid Lunds universitet, samt valt att fördjupa oss i företagsekonomi med inriktning redovisning.

2.2.2 Litteraturstudie

I och med att vårt ämnesval har föranlett mycket diskussion under lång tid så har vi haft god tillgång till litteratur. I början av arbetet med uppsatsen studerade vi såväl ett stort antal associationsrättsliga såväl som redovisningsinriktade verk. Vi har dessutom inventerat lagar, normer och praxis på området. Vårt fokus flyttades ifrån borgenärsskyddsperspektivet till realisationsprincipen. Detta ledde till att vi fick granska ny litteratur. Med anledning av tidsbristen har vi till vår hjälp haft en uppsats från Lunds universitet för att bland annat underlätta informationssökningen.¹⁶

---

¹⁶ Forsgren J, Månsson A, Permsjö J, Persson A, ”Realisationsprincipen –en komperativ normstudie av intäktsredovisning”.

2.2.3 Datainsamling

Vi har utgått från rättsfallet NJA 1995 s. 742. Domen i detta rättsfall var kontroversiell med tanke på den diskussion som har förts i artiklar och i doktrin. Vi har samlat in material som har koppling till det som domen i sig berör, det vill säga sakutdelning, brutto- och nettometoden etc.

Sökning av litteratur till vårt ämne har gjorts via olika databaser, FAR CD (2002), LOVISA¹⁷ och Rättsbanken¹⁸. Dessa databaser innehåller primärdata såväl som sekundärdata. De sökord vi har använt oss utav är följande; ”nettometoden”, ”bruttometoden”, ”NJA 1995 s. 742”, ”försiktighetsprincipen”, ”realisationsprincipen” och ”sakvärden”. Internet har även varit till stor hjälp vid litteratursökning. Övrigt publicerat material som vi har tagit del av är doktrin och artiklar inom associations- och redovisningsrätten.

2.3 Källkritik

Källorna kan delas in i primärdata och sekundärdata. Primärdata innebär en förstahandskälla vilken inte bygger på någon tidigare källa, exempel på detta är lagtext och förarbeten. Sekundärdata är bland annat tidsskrifter då det är en andrahandskälla som bygger på en tidigare källa. Vi har i denna uppsats mest använt oss utav sekundärdata då bland annat artiklar som publicerats i tidsskrifter som Balans, Svensk Skattetidning och Svensk juridiskt tidskrift har utgjort en viktig del i vår informationsinsamling. Vi är fullt medvetna att artiklar hämtade ifrån dessa tidskrifter är stark präglade utav författarnas personliga åsikter och intressen. Detta har tvingat oss att kritiskt granska informationen för att minska risken för uppenbara missförhållanden. Vi har, för att ytterligare eliminera riskerna för felaktig information, valt att granska flera olika källor inom samma område.

Med anledning av att vi valt att göra en komparativ studie utav rättsreglerna har vi även använt oss utav primärdata såsom lagtext och förarbeten. Här har vi inte ställt lika stora krav på att kritiskt granska källorna då dessa enligt vår uppfattning kan anses vara trovärdiga.

2.4 Definition av begrepp

Nedan följer definition av de begrepp vi använder oss utav i uppsatsen.

Arms length transaction: Transaktion som är grundat på vad två oberoende parter skulle ha överenskommit.¹⁹

Bolag: Med bolag avser vi aktiebolag

---

¹⁷ <http://lovisa.lub.lu.se>

¹⁸ www.infotorg.sema.se

¹⁹ Schroeder, R. G, Clark, M. W., Cathey, J. M., ”*Financial Accounting Theory and Analysis*”, s. 69

Bruttometoden: Värdering vid utdelning av sakvärden skall ske till marknadspris.

Förtäckt/dold vinstutdelning: Vinstutdelning till aktieägare i form av vederlag för utförd prestation som inte står i förhållande till utförd prestation, det vill säga en felaktig rubricering av en förmögenhetsöverföring mellan bolag och aktieägare. I skatterätten benämns dold utdelning som förtäckt utdelning, medan associationsrätten använder sig av dold utdelning. Vi kommer i denna uppsats använda dessa begrepp synonymt.²⁰

Nettometoden: Värdering vid utdelning av sakvärden skall ske till bokfört värde. Vi utgår ifrån att detta värde understiger bruttometodens värde.

Olovlig utdelning: Enligt 12 kapitlet i ABL får ett bolag inte dela ut medel så att det bundna kapitalet inkräktas. Utdelning av belopp som överstiger det enligt ABL 12:2 § 1 st. lovliga belopp skall anses vara olovlig enligt ABL 12:5 §. Hänsyn måste även tas till den försiktighetsprincipen som återfinnes i ABL 12:2 § 2 st. Utdelning som uppfyller det som stadgas i ABL 12:2 § 1 st. kan anses vara olovlig med hänsyn till bolagets konsolideringsbehov, likviditet och utdelningens affärsmässighet.²¹

Sakvärden: Utdelning till aktieägare kan ske i dels via monetära transaktioner det kan även förekomma utdelning till aktieägare av sakvärden, såsom fastigheter etc.²²

Tillgångar: En resurs som kontrolleras av företaget till följd av en inträffad händelse och som förväntas innebära ekonomiska fördelar för företaget i framtiden.²³

Utdelning: Bolag delar ut tillgångar till aktieägare, med andra ord en förmögenhetsöverföring. Det behöver inte vara tillgång av monetär karaktär utan det kan även vara sakvärden som delas ut till aktieägare. Begreppet utdelning innefattar även att ett bolag avstår från en fordran till förmån för en aktieägare samt att ett bolag åtar sig en aktieägars skyldighet.²⁴

Vinstutdelning: Ett bolags tillhöriga medel delas ut. Det minskar således posten tillgångar på balansräknings aktivsida samt vinst på dess passivsida med lika mycket.²⁵

Öppen vinstutdelning: Utdelning som beslutas på ordinarie bolagsstämma i enlighet med styrelsens förslag (ABL 11:9 §). Utbetalning till aktieägare rubriceras som utdelning och redovisas öppet i bolagets redovisning.

---

²⁰ Rodhe, K., "Aktiebolagsrätt", 18:e upplagan, 1999, s. 103

²¹ Rodhe, K., "Aktiebolagsrätt", 18:e upplagan, 1999, s. 105 ff.

²² Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., "Skyddet för aktiebolagets egna kapital", 3:e upplagan, s. 28

²³ Schroeder, R. G., Clark, M. W., Cathey, J. M., "Financial Accounting Theory and Analysis", s 141

²⁴ Rodhe, K., "Aktiebolagsrätt", 18:e upplagan, 1999, s. 81, s. 103

²⁵ Rodhe, K., "Aktiebolagsrätt", 18:e upplagan, 1999, s. 82 ff.

2.6 Redovisningsprinciper

Fortlevnadsprincipen

Återfinns i ÅRL 2:4 § p. 1 principen utgår från att ett bolag skall fortsätta sin verksamhet i framtiden vilket medför acceptens för det historiska värdet på en tillgång istället för likvidationsvärdet. Fortlevnadsprincipen innebär också att kostnader skall periodiseras i enlighet med bokföringsmässiga grunder.²⁶

Enhetsprincipen

Redovisningen avgränsas till den identifierade enheten, för vilken redovisning görs. Det är utifrån denna princip koncernredovisning görs, koncerninterna transaktioner elimineras för att endast visa enhetens transaktioner med omvärlden.²⁷

Monetärprincipen

Enligt monetärprincipen skall endast de händelser som går att kvantifiera redovisas. Redovisningen skall ske i en stabil monetär enhet.²⁸

Försiktighetsprincipen

Försiktighetsprincipen återfinns i ÅRL 2:4 § p. 3 Principen har beskrivits som en av de mest inflytelserika principerna vid värdering inom redovisningen.²⁹ Användandet av historiska kostnader är ett steg i försiktighetsprincipen samt har det värdet hög reliabilitet. De intäkter som under räkenskapsåret är konstaterade får tas med i resultatet.³⁰ Vid tillämpning av försiktighetsprincipen kommer ett företag aldrig att ge en för positiv bild av sin ställning.³¹

Matchningsprincipen

Principen innebär att intäkter och kostnader hänförs till varandra för att redovisa dem under samma period. Matchningsprincipen hjälper företaget att göra en bedömning av företagets effektivitet. Beroende på hur kostnader och intäkter redovisas tillämpas matchningsprincipen. Principen ger upphov till en rad periodiseringsposter i balansräkningen av den anledning att kostnader skall matchas mot intäkter (exempelvis goodwill).³²

Realisationsprincipen³³

För att bestämma hur kostnader och intäkter skall matchas måste man först slå fast huruvida en intäkt är realiserad eller ej. För att en intäkt skall anses vara realiserad krävs det att den uppfyller

---

²⁶ Artsberg, K., "Normbildning och redovisningsförändring" s. 91 f.

²⁷ Artsberg, K., "Normbildning och redovisningsförändring" s. 92

²⁸ Artsberg, K., "Normbildning och redovisningsförändring" s. 93

²⁹ Schroeder, R. G., Clark, M. W., Cathey, J. M., "Financial Accounting Theory and Analysis", s. 102

³⁰ Prop. 1995/96:10 s. 184

³¹ Schroeder, R. G., Clark, M. W., Cathey, J. M., "Financial Accounting Theory and Analysis", s. 77 f.

³² Artsberg, K., "Normbildning och redovisningsförändring" s. 94 f.

³³ I och med att denna princip utgör en viktig del av vår uppsats kommer vi att vidareutveckla den längre fram i uppsatsen

ett par kriterier. Det finns flera konkurrerande kriterier för att klassificera en intäkt. Dessa redogör vi för i kapitel 6.³⁴

Objektivitetsprincipen

Redovisningens objektivitet kan fastställas oberoende av redovisningens användningssituation.

För få redovisa en värdeökning måste den vara objektivt fastställd. Ijiri och Jaedicke definierar objektivitetsprincipen som ”... *konsensus bland de som utför mätning hur väl regeln (mätinstrumentet) mäter den specifika egenskap som är föremål för mätningen*”.³⁵

---

³⁴ Artsberg, K., ”Normbildning och redovisningsförändring” s. 96

³⁵ Artsberg, K., ”Normbildning och redovisningsförändring” s. 98

3 Rättskällor

I detta kapitel beskriver de olika rättskällor som finns i Sverige samt de olika metoder som används vid tolkning av lagtext.

3.1 Svensk lag

Lagtexter återfinns i *Sveriges Rikes Lag*, dock rymmer inte lagboken all författningstext som tillkommit under årens lopp. Det som inte har tagits med i lagboken går dock att återfinna i Svensk Författningssamling (SFS).³⁶

Vid ett juridiskt spörsmål, exempelvis att den verkställande direktören i ett bolag har överskridit sina befogenheter och slutit ett avtal som styrelsen vill få ogiltigförklarat. För att lösa spörsmålet bör styrelsen lämpligt vis använda ABL och i den lagen söka efter lämpligt kapitel. Det åttonde kapitlet som berör bolagets ledning innehåller hjälp för styrelsen. ABL 8:35 § 2 st. berör just kompetensöverskridande för verkställande direktörer.

”En rättshandling gäller inte heller mot bolaget om styrelsen, den verkställande direktören eller en särskild firmatecknare har överskridit sin befogenhet och bolaget visar att motparten insåg eller bort inse befogenhetsöverskridandet. Detta gäller dock inte när styrelsen eller den verkställande direktören har överträtt en föreskrift om föremålet för bolagets verksamhet eller andra föreskrifter som har meddelats i bolagsordningen eller av ett annat bolagsorgan. Lag (1998:760).”³⁷

Hur tolkning av lagtext skall gå till finns det mycket skrivit om.³⁸ Det finns en rad olika tekniker för hur tolkning kan gå till. Vi kommer nedan att ge en redogörelse för olika tillvägagångssätt.

3.1.1 Rekvisit och rättsföljder

Efter det att en lämplig regel har återfunnits bör styrelsen göra en grundlig analys av lagregelns innebörd. Styrelsen bör se hur pass tillämplig lagregeln är och se vilka rekvisit den innehåller.³⁹ I ABL 8:35 § 2 st. återfinns tre rekvisit som skall vara uppfyllda för att kunna få rättshandlingen ogiltigförklarad. Det ena rekvisitet är att någon av de nämnda personerna i paragrafen har överskridit sin befogenhet och det andra rekvisitet är huruvida motparten är i ond respektive god

---

³⁶ Lehrberg, B., ”Praktisk juridisk metod”, s. 69

³⁷ ABL 8:35 § 2 st.

³⁸ Hellner, J., ”Rättsteori”, s. 72

³⁹ Hydén, H., ”Rättsregler”, s. 18

tro. Det tredje rekvisitet behandlar huruvida handlingen ligger utanför det som är stadgat i bolagsordningen. I fall handlingen ligger utanför bolagsordningen spelar det ingen roll huruvida god tro eller ej föreligger, utan bolaget blir inte bundet av avtalet. I vårt exempel har den verkställande direktören handlat inom bolagsordningen men utanför sin befogenhet vilket innebär att det är just detta rekvisit som är avgörande för huruvida bolaget är bundet till avtalet eller ej.⁴⁰

Säg nu att den verkställande direktören har handlat inom bolagsordningen. Det som styrelsen nu kan åberopa är att den andra avtalsslutande parten inte varit i god tro. Kan styrelsen påvisa ond tro hos den andra parten kan avtalet bli ogiltigt. Uppfyller inte motparten detta rekvisit blir således bolaget bundet av avtalet.

3.1.2 Språklig tolkning

Benämns även lexikalisk, grammatisk och semantisk tolkning.⁴¹ Språket är lagstiftarens verktyg och därmed har språket en mycket stor betydelse vid lagstiftning och tolkning av lagstiftningen.⁴² Språkliga fel i en lagtext kan ge en paragraf en helt annan betydelse än den är ämnad att ha.⁴³ För att det inte skall bli förvillande vilken betydelse ett ord skall anse ha i lagen brukar det i början av lagen finnas en definition av de begrepp som används.⁴⁴ Vissa ord som återfinns i lagtext kan vara flertydiga eller vaga. Ett vagt ord kan exempelvis vara "skäligt" som återfinns i 36 § avtalslagen. Ordet skäligt i denna paragraf har dock inte för avsikt att vara preciserad utan skall ge möjlighet till friare tolkning.⁴⁵

3.1.3 Logisk rationalitet

Vid stiftandet av en lag måste lagstiftaren vara medveten om att lagen måste vara utformad efter vissa logiska krav. Detta innebär bland annat att lagen inte bör innehålla fiktioner, cirkelresonemang eller skenargument.⁴⁶ Test av logiken i en sats kan göras i en så kallad satskalkyl. Vi formulerar en om-sats som vi benämner för p, och en så-sats som vi benämner q. Om vi knyter an detta till den ovanstående lagregelns andra styckets andra mening kan vi formulera följande sats:

(p): handlingen ligger inom bolagsordningen men utanför den firmatecknarens behörighet
(q): god tro hos motparten

---

⁴⁰ Lehrberg, B., "Praktisk juridisk metod", s. 70

⁴¹ Hellner, J., "Rättsteori", s. 78

⁴² Lehrberg, B., "Praktisk juridisk metod", s. 71

⁴³ Lehrberg, B., "Praktisk juridisk metod", s. 72

⁴⁴ Se t.ex. 3 § Personuppgiftslag SFS 1998:204

⁴⁵ Lehrberg, B., "Praktisk juridisk metod", s. 72

⁴⁶ Hellner, J., "Rättsteori", s. 50 ff.

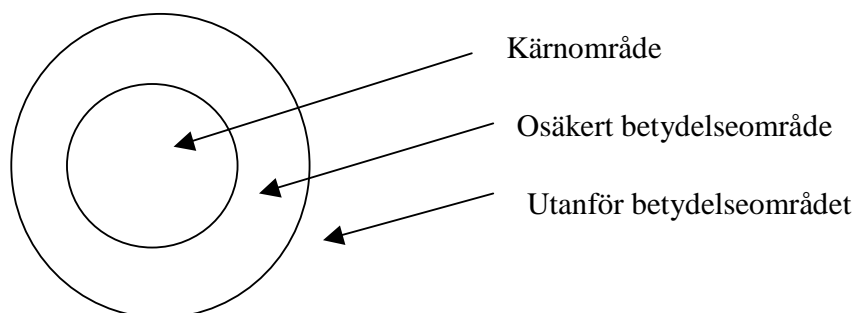
”Om p så q , nu p alltså q .”⁴⁷ Alltså bolaget blir bundet av rättshandlingen. Denna typ av slutledning kallas modus ponens. Dock skall det inte läggas alltför stor vikt vid logisk rationalitet med anledning av att alla rekvisit inte alltid förekommer i en lagregel.⁴⁸

3.1.4 Tekniska grepp vid tolkning av lagtext

3.1.4.1 Extensiv och restriktiv tolkning

Ur en rättsregels rekvisit går det att urskönja ett klart rättsområde, det så kallade kärnområdet. Utanför det kärnområdet finner vi ett osäkert betydelseområde. Huruvida rättsregelns rekvisit sträcker sig hit är som sagt osäkert.⁴⁹ I fall ett rättsproblem ligger inom det osäkra betydelseområdet och domstolen skall ta ställning till huruvida rättsregeln är tillämplig eller ej brukar det talas om extensiv respektive restriktiv lagtolkning. Väljer domstolen att tillämpa rättsregeln gör de en extensiv lagtolkning. Väljer domstolen däremot att inte använda rättsregeln gör den en restriktiv lagtolkning.

Figur 2

3.1.4.2 E contrario och analogi

Trots att ett spørsmål ligger utanför kärnområdet kan en domstol ta en rättsregel i beaktning. Ett så kallat e contrario (motsats) är en typ av sådan tolkning. Lagregeln kan inte tillämpas enligt dess lydelse dock kan den tolkas så att denna begränsning inte får inträda.⁵⁰ En ytterligare typ av lagtolkning som är motsatsen till e contrario är analogi tolkning. Medan e contrario tolkning tillkommer genom lagstiftningsteknisk synpunkt bygger analogi (ex analogia)tolkning på ett syfte

⁴⁷ Hellner, J., ”Rättsteori”, s. 52

⁴⁸ Lehrberg, B., ”Praktisk juridisk metod”, s. 74

⁴⁹ Lehrberg, B., ”Praktisk juridisk metod”, s.75

⁵⁰ Lehrberg, B., ”Praktisk juridisk metod”, s. 76

med en lagregel som dock hamnat utanför det uttalade syftet lagen.⁵¹ Denna typ av tolkning har tillkommit av den anledningen att den svenska civilrättsliga lagstiftningen inte är heltäckande. Lagstiftandet har framförallt tillkommit på praktiskt viktiga företeelser.⁵²

3.1.4.3 Andra metoden vid lagtolkning

Det finns två andra vanliga metoder vid tolkning av lagtext. Den ena principen är teleologisk tolkning (ändamålsenlig). Som namnet på tolkningsprincipen antyder så ser man till ändamålet med lagen och försöker utröna vilket typfall lagregeln är utformad för. Går det inte att finna svar på den frågan i själva lagtexten återfinns den i förarbetet till lagen, ex. prop. Den andra principen utgår från att se vilka faktorer som måste tas i beaktande samtidigt. Ändamålet med lagregeln är en av dessa faktorer, dock går det inte att precisera generellt vilka faktorer som skall tas i beaktande.⁵³

3.2 Förarbeten som rättskälla⁵⁴

I förarbetena till en lag återfinns ofta mycket viktig information till den som skall tolka en lagtext. Vissa beskriver en lagtext utan förarbetet som naket.⁵⁵ Därför är det av stor vikt att läsa förarbeten till en lag för att kunna bilda sig en korrekt uppfattning av lagen. I förarbetet framkommer lagens syfte samt hur de olika stadgandena skall tillämpas.⁵⁶ I den svenska lagstiftningen har det ingått att inte ta upp självklarheter i en lag vilket har medfört att vissa fundamentala principer har utelämnats. Dock bör det anses vara tvivelaktigt vad som skall ingå i en lag och vad som skall anses som allmänt medvetande.⁵⁷ Att studera förarbeten främjar också en mer enhetlig rättstillämpning. För de lägre instanserna i domstolshierarkin ter det sig mindre lockande att avvika från förarbetena ifall det finns risk för att högre instans ändrar domen. Domstolen är inte bunden av förarbeten i och med att det som framkommer i förarbeten skall även återfinnas i lagen. I de fall det lämnas motstridiga uppgifter i lagen och i förarbetet så skall lagen gälla.⁵⁸ Dock ger förarbeten, som ovan nämnt, en god vägledning för tolkning av lagtexten. Domstolarna har genom tiderna tillmätt förarbeten stor vikt trots att de inte varit bundna vid dem.⁵⁹

---

⁵¹ Hellner, J., "Rättsteori", s. 110

⁵² Lehrberg, B., "Praktisk juridisk metod", s. 77

⁵³ Hellner, J., "Rättsteori", s. 77

⁵⁴ För att förstå vilken vikt förarbeten skall tillmätas krävs det att man känner till lagstiftningsproceduren. Vi utgår från att läsaren känner till denna process.

⁵⁵ Lehrberg, B., "Praktisk juridisk metod", s. 79

⁵⁶ Hydén, H., "Rättsregler", s. 101

⁵⁷ Hellner, J., "Rättsteori", s. 109

⁵⁸ Hydén, H., "Rättsregler", s. 101

⁵⁹ Lehrberg, B., "Praktisk juridisk metod", s. 85 ff.

3.3 Prejudikat som rättskälla

Det är domstolarna som avgör hur en lagregel skall tolkas och dess tillämplighet, därav går det att dra den slutsatsen att avgörandena belyser samhällets tolkning av lagen. När en högre instans tagit ställning till en fråga och ett liknande fall skall dömas brukar domstolen följa det tidigare avgörandet. I regel är det de högsta instanserna som tillmäts prejudikatvärde. I det fall en fråga inte tagits upp av den högsta instansen är det den lägre instansens dom som tillmäts prejudikatvärde.⁶⁰ För att avgöra huruvida prejudikatet är tillämpligt måste man bedöma omständigheterna i det aktuella fallet och prejudikatet överensstämmer.⁶¹ Inte heller prejudikat är bindande för domstolarna. Dock kan de ge god vägledning om hur en lagregel skall tolkas. Domstolarna lägger stor vikt vid att följa

---

⁶⁰ Lehrberg, B., *"Praktisk juridiks metod"*, s. 89 ff.

⁶¹ Hydén, H., *"Rättsregler"*, s. 102

4 Utdelning

I detta kapitel redogör vi för olika typer av utdelningar samt hur de skall klassificeras.

4.1 Utbetalningsförbudet

Enligt ABL 12:1 § får endast utbetalning till aktieägare ske i samband med vinstutdelning, nedsättning av aktiekapital (eller reservfond) samt utskiftning vid bolagets likvidation. Denna regel är tvingande och kan inte åsidosättas trots att samtliga aktieägare är överens på bolagsstämman. Detta beror på att om reglerna hade varit dispositiva skulle detta medföra att borgenärsskyddet enkelt skulle sättas ut funktion av aktieägarna. Utbetalningsförbudet är heltäckande vilket innebär att samtliga vederlagsfria utbetalningar från aktiebolaget till aktieägare eller någon närstående omfattas av förbudet.⁶²

Utbetalningsförbudets primära syfte är att skapa ett grundskydd för borgenärerna dels genom att bevara det egna kapital i aktiebolaget och dels genom att försöka infria en tillväxt av det egna kapitalet i aktiebolaget. Av de regler som främst syftar till att skydda borgenärerna genom att förhindra aktieägarna att via vederlagsfria utbetalningar tillskansa sig medel ur aktiebolaget förmögenhet är utbetalningsförbudet det mest framstående.⁶³

4.2 Överträdelse av utbetalningsförbudet

Om reglerna i 12:2 § inte efterföljs är utdelningen att betrakta som olovlig utdelning. Konsekvenserna av en överträdelse av utbetalningsförbudet är enligt ABL 12:5 att mottagaren blir skyldig att återbetala vad denne har uppburit olovligt jämte ränta. De som har medverkat till utdelningen kan ställas till svars, dessa är solidariskt ansvariga att täcka eventuella brister som uppkommit.⁶⁴ Återbäringsplikten gäller även om det kan påvisas att borgenärerna inte har lidit någon skada och även om bolaget genom att ta hänsyn till dolda reserver kan ha täckning för det bundna egna kapitalet.⁶⁵

En mycket omdiskuterad fråga är hur lagtexten skall tolkas vid utdelning av sakvärden. Skall mottagaren återbetala den utdelade egendomen eller är mottagaren skyldig att ersätta det värde som olagligt har delats ut?

---

⁶² Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., ”Skyddet för aktiebolagets egna kapital”, s 12

⁶³ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., ”Skyddet för aktiebolagets egna kapital”, s. 12

⁶⁴ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., ”Skyddet för aktiebolagets egna kapital”, s. 20

⁶⁵ NJA 1951 s. 6

4.3 Balansräkningen betydelse

I ABL 12:2 § föreskrivs det att utdelningen inte får överstiga vad som i fastställd balansräkning och, i fråga om moderbolag, i fastställd koncernbalansräkning för det senaste räkenskapsåret redovisas som nettovinst för året, balanserad vinst och fria fonder med avdrag för redovisad förlust och belopp som enligt lag skall avsättas till det fria egna kapitalet.

Huvudprincipen är att aktiebolaget skall efter vinstutdelning ha minst redovisade tillgångar motsvarande senaste fastställd balansräkning. Detta för att ge full täckning för bolagets skulder och eget kapital. I ABL 12:2 § kan vi utläsa att balansräkningen spelar en stor roll vid bestämmandet av utdelningsbara medel. Följaktligen får avskrivningar och värderingsregler en avgörande betydelse vid all vinstutdelning. Detta medför att undervärderade tillgångar inte påverkar beräkningen av utdelningsbara medel. Enligt ABL 6:1 2 st. är det balansräkningen som skall ligga till grund för täckningen av det egna kapitalet vid utdelningsliknande nedsättning av aktiekapitalet.⁶⁶

4.4 Öppen vinstutdelning

Med öppen vinstutdelning menas att utbetalningen rubriceras som utdelning och redovisas öppet i bolagets årsredovisning. Öppen vinstutdelning beslutas genom förslag av styrelsen som fastslås på ordinarie bolagsstämma. Bolagsstämman får enligt ABL 12:3 § inte fatta beslut om högre utdelning än vad styrelsen har föreslagit. Vilket belopp som får delas ut framgår av den redovisade behållningen enligt fastställd balansräkning och inte bolagets reella förmögenhet. Detta medför att eventuella dolda reserver inte kan ligga till grund för utdelningsbara medel. Enda tillfället då dolda reserver kan påverka utdelningsbara medel är vid beaktandet av försiktighetsregeln.⁶⁷

4.5 Dold/Förtäckt utdelning

Utbetalningsförbudet antas vara tillämpligt på så kallade vederlagsfria utbetalningar trots att detta inte uttryckligen står skrivet i ABL. Om en utdelning anses vara vederlagsfri eller inte får bedömas ur ett helhetsperspektiv där en rad omständigheter skall beaktas. Vid en sådan bedömning kan en prövning ske av till exempel diskrepansen mellan aktiebolagets prestation och mottagarens motprestation. Om en väsentlig diskrepans föreligger mellan prestationerna kan detta tyda på att delar av transaktionen är vederlagsfri. Exempel på vederlagsfria utdelningar kan var

---

⁶⁶ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., ”Skyddet för aktiebolagets egna kapital”, s 19

⁶⁷ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., ”Skyddet för aktiebolagets egna kapital”, s. 13

ett aktiebolag som säljer en tillgång till ett pris som väsentligt understiger marknadsvärdet. Enligt rättspraxis betraktas dessa vederlagsfria utbetalningar som dolda eller förtäckta utdelningar.⁶⁸

Då bolaget inte erhåller kompensation motsvarande marknadsvärdet betraktas transaktionen som en utdelning. Utdelningen döljs under den aktuella transaktionen och benämns därmed som en förtäckt utdelning. Sammanfattningsvis kan en förtäckt utdelning beskrivas som en utdelning vilket döljs genom olika typer av transaktioner och där aktieägaren eller närstående berikar sig på bolagets bekostnad. Exempel på sådana transaktioner är till exempel köp, löneförmåner eller liknande.⁶⁹

4.6 Koncernbidrag

Ett koncernbidrag innebär en vederlagsfri utbetalning från ett aktiebolag till ett annat aktiebolag. I bolagsrätten saknas regleringar av koncernbidrag. Begreppet koncernbidrag kommer ursprungligen från skatterätten och har därmed ingen egentlig motsvarighet i bolagsrätten. Detta innebär att koncernbidrag är jämställt med varje form av vederlagsfria betalningar, det vill säga koncernbidrag utgör bolagsrättsligt utdelning.⁷⁰

Det huvudsakliga syftet med koncernbidrag är att inom koncernen åstadkomma skattemässig resultatutjämning. För att detta skall vara möjligt krävs att vissa åtgärder företas. Bland annat skall koncernbidrag tas upp som sista disposition under räkenskapsåret. Det vill säga innan bolagsstämman har fastställt balansräkningen för räkenskapsåret och fastställt årets utdelningen.⁷¹

Vad gäller synen på aktiebolagslagens utbetalningsförbud är det enligt praxis fastställt vad som gäller vid koncernbidrag. Enligt praxis är koncernbidrag att betrakta som olovlig utdelning endast om det inkräktar på bolagets bundna kapital. I praktiken tillämpas koncernbidrag på ett sätt som överensstämmer med nettometoden. Det finns inga krav på att det finns utdelningsbara medel enligt fastställd balansräkning motsvarande koncernbidraget. Däremot ställs krav på att de bundna medlen inte minskar till följd av koncernbidraget.⁷²

En analog tolkning med bruttometoden till aktiebolagslagen innebär att det måste finnas utdelningsbara medel enligt fastställd balansräkning. Detta till ett belopp motsvarande koncernbidraget. Koncernbidrag från moderbolag till dotterbolag kan praktiskt taget inte jämföras med utdelning och därmed komma i konflikt med utbetalningsförbudet. Ett

---

⁶⁸ Nerép E., "Om gränserna för utdelning av sakvärden och tillämpligheten av brutto- nettometoden i aktiebolag", Svensk Skattetidning, 1993, s. 353

⁶⁹ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., "Skyddet för aktiebolagets egna kapital", s. 30

⁷⁰ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., "Skyddet för aktiebolagets egna kapital", s. 41 ff.

⁷¹ Sacklén M., "Om skyddet för aktiebolagets borgenärer", SvJT 1994, s. 173

⁷² Gometz, U., Huldén, L., "Utdelning av sakvärden – bruttometod eller nettometod?" Balans 12/1992, s. 37-38

koncernbidrag nedåt medför nämligen inte att värdet minskar i moderbolaget då dess aktier i dotterbolaget ökar med motsvarande belopp.⁷³

4.7 Utdelning av sakvärden

En utdelning kan även innefatta ett sakvärde vilket innebär att bolaget istället för reda pengar delar ut en annan typ av tillgång till aktieägarna. En utdelning av sakvärde omfattas även den av utbetalningsreglerna i ABL 12:2 §. Det som skiljer en sakutdelning från utdelning av pengar är att sakutdelningen medför värderingsproblem. Vilket är det korrekta sakvärdet som skall jämföras med utdelningsbara medel i balansräkningen? Frågan är av stor betydelse då lagstiftningen och god redovisningssed påbjuder försiktig värdering av ett bolags tillgångar. Detta medför att det ofta förekommer dolda värden utöver i bolagets räkenskaper bokförda värden.⁷⁴ I och med domslutet i NJA 1995 s. 742 är det fastslagit att det är nettovärdet som skall täckas inom de i balansräkningen fastslagna tillåtna utdelningsbara medlen.⁷⁵

4.8 Försiktighetsregeln

Enligt 12:2 § får vinstutdelning inte ”ske med så stort belopp att utdelningen med hänsyn till bolagets eller koncernens konsolideringsbehov, likviditet eller ställning står i strid med god affärssed”.⁷⁶

Med bolagets konsolideringsbehov menas att hänsyn skall tas till såväl bolagets öppna konsolideringsbehov som befintliga obeskattade reserver. Vidare av betydelse har bolagets verksamhet, förväntad utdelning till aktieägarna och bolagets framtida kapitalbehov. Viktigt att beakta är att endast utdelning som bryter emot god affärssed är att betrakta som otillåten. Detta innebär att även dåligt konsoliderade bolag kan tillåtas genomföra en utdelning, då det främjar bolagets framtida konsolidering.⁷⁷

Att inte äventyra bolagets likviditet kan anses ligga i sakens natur. Därför skall hänsyn till bolagets likviditet sträcka sig över den period som vinstutdelningen kan anses påverka.⁷⁸ Även i detta fall är endast utdelningen att betrakta som otillåten då den bryter emot god affärssed.⁷⁸

Även andra, än ovanstående, omständigheter skall beaktas vid vinstutdelning. Särskild hänsyn skall då tas till omständigheter som inträffar efter räkenskapsårets utgång. Exempelvis kan en drastisk resultatförändring förändra ett bolags ekonomiska ställning och då skall vinstutdelningen anpassas till de nya omständigheterna.⁷⁹

⁷³ Gometz U., Huldén L., ”Utdelning av sakvärden – bruttometod eller nettometod?” Balans 12/1992, s. 38

⁷⁴ Sacklén, M., ”Om skyddet för aktiebolagets borgenärer”, SvJT, 1994, s.168

⁷⁵ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., ”Skyddet för aktiebolagets egna kapital”, s. 28

⁷⁶ ABL 12:2 § sista st.

⁷⁷ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., ”Skyddet för aktiebolagets egna kapital”, s. 27

⁷⁸ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., ”Skyddet för aktiebolagets egna kapital”, s. 27

⁷⁹ Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., ”Skyddet för aktiebolagets egna kapital”, s. 27 f.

5 Brutto- vs. nettometoden

I detta kapitel beskriver vi de fördelar respektive nackdelar som lyfts fram i doktrin och artiklar.

5.1 Allmänt om metoderna

Utdelning av ett sakvärde medför ett problem. Sakvärdet är i motsats till ett penningbelopp föremål för värdering. Vid HD:s dom NJA 1995 s 742 fastslogs att nettometoden skall ligga till grund vid utdelning av andra tillgångar än kontanta medel och vid tolkningen om utdelningen anses lovlig med hänsyn till ABL:s utdelningsrestriktioner eller ej.

Nettometoden innebär att endast skillnaden beaktas mellan tillgångens bokförda värde och betald köpeskilling. Detta belopp skall rymmas inom bolagets fria egna kapital när sakvärden utdelas från bolaget.⁸⁰ Bruttometoden innebär att det skall vara en tillgångs marknadsvärde som skall vara vägledande vid värdering av sakutdelningar.⁸¹

Vi har i detta kapitel valt att lyfta fram de fördelar och nackdelar med bruttometoden respektive nettometoden som har framförts i doktrin och tidskrifter.

5.2 Bruttometoden

5.2.1 Fördelar med bruttometoden

I ABL 12:2 § återfinns försiktighetsregeln: ”*Vinstutdelning får inte ske med så stort belopp att utdelningen med hänsyn till bolagets eller koncernens konsolideringsbehov, likviditet eller ställning i övrigt står i strid med god affärssed.*”⁸² I propositionen kan det läsas att det är av stor vikt att bolagets utdelningspolitik tar hänsyn till konsolideringsbehovet. Lagstiftaren fortsätter och skriver att bolaget bör ha en god konsolidering med tanke på att de skall kunna möta försämringar av bolagets lönsamhet under högre konkurrens och under konjunkturnedgångar.⁸³

---

⁸⁰ Grosskopf G., ”Olovlig vinstutdelning- bolagsrättsliga och skatterättsliga synpunkter”, Skattenytt nr 3 1993, s. 113

⁸¹ Sacklén, M., ”Om skyddet för aktiebolagets borgenärer” SvJT 1994 s.168

⁸² ABL 12:2 § 2 st.

⁸³ Prop. 1975:103 s. 477

I de fall det finns en minoritet i bolaget skall det ske en marknadsvärdering av en sakutdelning, detta i enlighet med likhetsprincipen. Likhetsprincipen innebär att aktieägare inte får förfördelas. Detta innebär att i de fall det finns en minoritet i ett bolag, skall det ske en värdering av de tillgångar som tas ut ur bolaget via utdelning. I och med denna princip måste bolaget se till den reella förmögenhetsöverföringen vid utdelning.⁸⁴ Dessutom påvisar bruttometoden den reella förmögenhetsöverföringens storlek och vilka ekonomiska verkningar utdelningen medför för bolaget.⁸⁵

Tillämpning av bruttometoden återfinns i diverse lagrum. Bland annat i ABL 13:2 § som behandlar bolag vars bundna kapital till viss del är förbrukat. Misstänker ett bolag att mer än 50 % av bolagets bundna kapital är förbrukat åligger det bolaget att upprätta en kontrollbalansräkning. Vid värdering av bolagets tillgångar skall de tas upp till bruttovärdet ("... tillgångarnas sammanlagda värde, som skulle följa, om de redovisades till försäljningsvärdet med avdrag för försäljningskostnaderna.")⁸⁶. Samma värderingsregler gäller vid återvinning i konkurslagen och i brottsbalkens 11:e kapitel.⁸⁷

J. Andersson hävdar att användning av nettometoden uppmuntrar till "förtäckta rättshandlingar såsom förtäckta utdelningar"⁸⁸. Bruttometoden stävjar sådan uppmuntran och tar bort eventuella incitament till att företa en sådan handling. Att avhända bolag dolda resurser blir onekligen svårare vid tillämpning av bruttometoden.⁸⁹ Ett ytterligare argument som har framförts är att våra gränsländer tillämpar bruttometoden.⁹⁰

5.2.2 Nackdelar med bruttometoden

När det skall fastställas inom vilka ramar utdelning får ske måste det göras en ytterligare värdering av tillgångar.⁹¹ Hur denna värdering skall kunna genomföras på ett så objektivt sätt som möjligt ställer sig förespråkarna för nettometoden frågande. De hävdar att det enda verifierbara värdet för tillgången är anskaffningsvärdet, det vill säga nettovärdet.⁹²

---

⁸⁴ Rodhe, K., "Aktiebolagsrätt" 18:e upplagan, s. 241 ff.

⁸⁵ Andersson J., "Kapitalskyddet i aktiebolag", s. 46

⁸⁶ ABL 13:2 § 3 st.

⁸⁷ Andersson, J., "Nettometoden de lege lata – kommentar med utgångspunkt i HD:s avgöranden", SvJT 1996 s. 319

⁸⁸ Andersson, J., "Nettometoden de lege lata – kommentar med utgångspunkt i HD:s avgöranden", SvJT 1996 s. 319

⁸⁹ Andersson, J., "Nettometoden de lege lata – kommentar med utgångspunkt i HD:s avgöranden", SvJT 1996 s. 319

⁹⁰ Andersson J., "Kapitalskyddet i aktiebolag", s. 46

⁹¹ NJA 1995 s. 742 s. 21

⁹² Sacklén, M., "Om skyddet för aktiebolagets borgenärer", SvJT, 1994, s.168

Ett användande av bruttovärdet skulle även medföra problem vid omstruktureringar inom koncerner. Som vi nämner i vår inledning skulle avknoppningar av företag kräva mer disponibelt kapital vid användandet av bruttometoden.⁹³

Ytterligare en nackdel som har framförts är vilken roll som redovisningen skall ha i fall det är bruttovärdet som skall vara det gällande värdet. Redovisningen fungerar som ett instrument för bolagets intressenter. Utifrån vad som kan utläsas från den fattar intressenterna sina beslut.⁹⁴

5.3 Nettometoden

5.3.1 Fördelar med nettometoden

Bruttometoden kan vid första anblicken uppfattas som den metod som tar mest hänsyn till borgenärerna med anledning av att den förhindrar att ägarna till sig för över dolda realvärden utöver den gräns som redovisad vinst tillåter.⁹⁵ Dock är bestämmelserna i aktiebolagslagen ett övervägande mellan flera olika motstående intressen. Ett av dessa intressen som strider mot borgenärsskyddet är möjligheterna för aktieägarna att kunna styra bolaget fritt och erhålla avkastning på insatt kapital.⁹⁶

Med anledning av att ordalydelsen i ABL12:2 § inte utesluter en tillämpning av nettometoden kan det inte uteslutas att nettometoden enligt lagen är tillämpbar. Lagstiftaren har inte vid stiftandet av lagen laborerat med sakvärden. Detta får konsekvensen att så länge det bundna kapitalet är oförändrat kan nettometoden tillämpas. Dessutom grundar sig utdelningsbara medel på balansräkningens värden och därför faller det naturligt att använda sig av det bokförda värdet på tillgångar vid sakvärdesutbetalningar för att avgöra om dessa är lovliga eller inte.⁹⁷

Den aktiebolagsrättsliga doktrinen har under de senaste 60 åren, genom företrädare som Nial, Rodhe, Roos och Danielsson, i enlighet med förarbetena hävdade att ABL:s syfte är att skydda aktiebolagets bundna kapital. Så länge det bundna kapitalet är intakt har borgenärernas intressen tillvaratagits. Ovanstående personer med undantag av Rodhe har argumenterat enhälligt för att så länge en transaktion för ett bolag inte påverkar bolagets balans negativt, uttryckt i balansräkningen, är inte heller borgenärsskyddet åsidosatt.⁹⁸

---

⁹³ Larsson, G., Dagens Industri, 1995-12-13

⁹⁴ Andersson, J., "Skyddet för aktiekapitalet" s. 46

⁹⁵ Grosskopf G., "Olovlig vinstutdelning- bolagsrättsliga och skatterättsliga synpunkter", Skattenytt nr 3 1993 s. 113

⁹⁶ Grosskopf G., "Olovlig vinstutdelning- bolagsrättsliga och skatterättsliga synpunkter", Skattenytt nr 3 1993 s. 113 f.

⁹⁷ Andersson J., "Kapitalskyddet i aktiebolag", s. 45

⁹⁸ Nerep E., "Om gränserna för utdelning av sakvärden och tillämpligheten av brutto- nettometoden i aktiebolag" s. 400

Koncernbidragspraxis är uppbyggd på förutsättningen att nettometoden är tillämplig. Dessutom är inte bruttometoden förenlig med koncernbidragspraxis och skulle försvåra överlåtelse av tillgångar mellan bolag inom samma koncern.⁹⁹ Detta innebär att nettometoden redan innan domstolens utfall, i NJA 1995 s 742, i praktiken användes.¹⁰⁰ Ytterligare argument som talat för nettometoden är att borgenärsskyddet omfattar redovisat bundet eget kapital och detta är intakt även vid tillämpning av nettometoden.¹⁰¹ Dessutom är nettometoden konsekvent i jämförelse med regler och praxis för öppen utdelning i aktiebolag och strider därmed inte mot de borgenärsskyddsregler som återfinns i ABL om utdelningsrestriktioner.¹⁰²

5.3.2 Nackdel med nettometoden

I konkurslagen tas borgenärens intresse tillvara genom att värdera tillgångar till marknadsvärdet, dock inte genom borgenärsskyddsregeln i ABL 12:2 §.¹⁰³ Denna diskrepans mellan lagarna talar emot nettometoden. En annan nackdel med nettometoden är att den uppmuntrar till förtäckta rättshandlingar såsom förtäckta utdelningar. Ytterligare argument som talar emot nettometoden är att domen i NJA 1995 s 742 åsidosätter, ett enligt svensk tradition viktigt, borgenärsskyddsperspektiv. Detta skapar en osäkerhet hos borgenärerna.¹⁰⁴

Det förhållandet att dolda reserver inte får inkluderas vid beräkning av utdelningsbara medel enligt fastställd balansräkning är enligt ABL 12:2 § ägnat för att stärka skyddet av borgenärerna. Därvid är nettometoden vid utdelning av sakvärdet till nackdel för borgenärerna då ägarna kan föra över medel till bokfört värde trots att marknadsvärdet kan vara avsevärt mycket högre.¹⁰⁵

Transaktioner som sker till nettovärdet kan ifrågasättas utifrån transaktionens affärsmässighet. I regel har ett bolag ett vinstintresse, därav bör det anföras att försäljningar till nettovärdet, där nettovärdet likt NJA 1995 s. 742 drastiskt understiger tillgångens bruttovärde, bör kunna ifrågasättas ur ett affärsmässigt perspektiv.¹⁰⁶

---

⁹⁹ Sacklén M., "Om skyddet för aktiebolagets borgenärer", SvJT 1994, s. 173

¹⁰⁰ Andersson J., "Kapitalskyddet i aktiebolag", s 45

¹⁰¹ Grosskopf G., "Olovlig vinstutdelning - bolagsrättsliga och skatterättsliga synpunkter", Skattenytt nr 3 1993, s. 113

¹⁰² Gometz U., Huldén L., "Utdeling av sakvärden - bruttometod eller nettometod?" Balans nr 12 1992, s. 113

¹⁰³ Andersson J., "Nettometoden de lege lata- kommentar med utgångspunkt i HD:s avgöranden", SvJT 1996, s. 305

¹⁰⁴ Andersson J., "Nettometoden de lege lata- kommentar med utgångspunkt i HD:s avgöranden", SvJT 1996, s. 305

¹⁰⁵ Grosskopf G., "Olovlig vinstutdelning - bolagsrättsliga och skatterättsliga synpunkter" Skattenytt nr 3 1993, s.114

¹⁰⁶ NJA 1962 s. 461

6 Realisationsprincipen

I detta kapitel redogörs realisationsprincipens olika kriterier.

För att kunna bestämma vilken vinst ett bolag har gjort på ett projekt måste man bestämma vad som kan räknas som intäkt. För att en intäkt skall få redovisas krävs det att den är realiserad. Detta har föranlett en utveckling av principens för fastställandet av vad är en intäkt. För att kunna bestämma vad som är en intäkt och när den skall redovisas krävs det att man känner till realisationsprincipen.

Det finns två typer av betrakelsesätt på realisationsprincipen. Det ena är formsynsätt och det andra är innebördssynsätt. Formsynsättet innebär att det skall ha skett en marknadstransaktion (äganderättsskifte) och utifrån transaktionen uppkommer det en intäkt. Innebördssynsättet kräver ingen marknadstransaktion för att konstatera en intäkt. Tanken är att tillgången skulle kunna ha sålts vilket i sin tur skulle medfört en intäkt.¹⁰⁷

Realisationsprincipen har utvecklats under nittonhundratalet och de olika normgivande organen inom redovisningen har ställt upp kriterier härför. 1913 kom Dickinson med ett kriterium för att klassa en intäkt som realiserad. Han ansåg att en intäkt skapades vid försäljningen. Hatfield som var verksam under samma period ansåg att intäkten var realiserad i samband med att en transaktion var genomförd. 1957 kom American Accounting Association ("AAA") med en ny definition. Då en transaktion på ett objektivt och säkert sätt kan konstateras skall en intäkt anses vara realiserad enligt AAA. Efter denna definition kom AAA med en ytterligare definition 1964 (se nedan).¹⁰⁸

6.1 Kriterier för realisation

Vi har valt att redogöra för fyra stycken olika synsätt för att få flera olika perspektiv på realisationsbegreppet.

AAA ställde 1964 upp tre stycken kriterier för att en intäkt skall anses vara realiserad. Det första kriteriet som AAA beaktar är tillgångens karaktär. Detta innebär att AAA ser till möjligheten att kunna kvantifiera tillgången. Vid en realisering förändras två saker i ett bolag, likviditeten och mängden tillgångar. Förändringen av inom dessa entiteter ger möjlighet till kvantifiering.¹⁰⁹ Det andra kriteriet som ställts upp är förekomsten av en marknadstransaktion. Med en

---

¹⁰⁷ Jonasson, A., "Säkringsredovisning i normer och praxis", s. 43

¹⁰⁸ Nokes, C., Weetman, P., "Revenue Recognition", s.1

¹⁰⁹ AAA Committee Report, "The realization concept", The accounting review 1965, s. 313 f.

marknadstransaktion avser AAA att företaget varit direkt involverat i transaktionen.¹¹⁰ Tredje kriteriet är det så kallade *crucial/critical event test* (färdigställande graden) av varan/tjänsten. Denna tidpunkt karaktäriseras av när ett bolag med rimlig grad av säkerhet kan fastställa att intäkten är intjänad.¹¹¹

Hornngrens har tre stycken kriterier som påminner om AAA's kriterier. Det inledande kriteriet är att kunna bestämma en tillgångs värdeökning. För detta krävs det att den skall vara objektivt värderad och verifierbar. Ett objektivt värde erhålls bäst vid en försäljning till annan part i enlighet med en *arms length transaction*.¹¹² Enligt det andra kriteriet skall det ha skett en transaktion mellan två parter. Denna interaktion skall ha skett på frivillig basis. Transaktionen ses som en garanti för verifierbarheten.¹¹³ Hornngrens tredje kriterium är att varans rättigheter skall ha övergått till mottagaren.¹¹⁴

Windal ställde 1961 upp följande kriterier.

1. Det monetära beloppet av intäkten eller vinsten är definitivt bestämd eller kan uppskattas med en tillräcklig grad av exakthet.
2. Ett av följande påståenden är sanna, ett utbyte skall ha inträffat med en extern och oberoende part samt,
  - (i) likvida medel eller värdepapper skall ha blivit mottagna
  - (ii) tjänsten ska vara sannolikt slutförd enligt redovisarens bedömning
3. Ett kontrakt är undertecknat och tjänsten som relaterats till kontraktet har blivit slutförd.¹¹⁵

I Redovisningsrådet rekommendation, RR11, angående redovisning av intäkter, skrivs det att som krav för att en intäkt skall få redovisas skall intäkten redovisas till dess verkliga värde eller det värde som förväntas erhållas.¹¹⁶ Vidare ställer de upp fem stycken kriterier för att en intäkt skall anses vara realiserad och skall därmed redovisas.

"1. Företaget har till köparen överfört de väsentliga risker och förmåner som är förknippade med varornas ägande.

2. Företaget behåller inte något sådant engagemang i den löpande förvaltningen som vanligtvis förknippas med ägande och företaget utövar inte heller någon reell kontroll över de varor som sålts.

3. Inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

4. Det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som för säljaren är förknippade med transaktionen kommer att tillfalla denne.

5. De utgifter som uppkommit eller som förväntas uppkomma till följd av transaktionen kan beräknas på tillförlitligt sätt."¹¹⁷

---

¹¹⁰ AAA Committee Report, "The realization concept", The accounting review 1965 s. 315 f.

¹¹¹ AAA Committee Report, "The realization concept", The accounting review 1965 s. 316 f.

¹¹² Hornngren, C. T., "How should we interpret the realization concept", The accounting review 1965 s. 326 f.

¹¹³ Hornngren, C. T., "How should we interpret the realization concept", The accounting review 1965 s. 327 f.

¹¹⁴ Hornngren, C. T., "How should we interpret the realization concept", The accounting review 1965 s. 327 f.

¹¹⁵ Forsgren J., Månsson A., Permsjö J., Persson A., "Realisationsprincipen – en komparativ normstudie av intäktsredovisning", s. 22 ff.

¹¹⁶ RR11 p.9

¹¹⁷ RR11 p.14

6.1.1 Tillgångens karaktär

Vid en realisation av en tillgång påverkas realisationen av två faktorer, dels likviditeten och dels mätbarheten. Tillgångens likviditet beror på hur enkelt den kan konverteras till kontanta medel. Tillgångens mätbarhet beror på dess möjlighet att finna det korrekta marknadsvärdet. Om tillgången är noterade värdepapper kan det med enkelhet fastställas tillgångens marknadsvärde. Utfallet vid användandet av de två faktorerna skiljer sig inte nämnvärt ifrån varandra. Dock gäller att vid eventuella skillnader mellan utfallen skall mätbarheten tillmätas störst vikt.¹¹⁸ Horngrens första kriterium överensstämmer med formsynsättet, det vill säga att det krävs en marknadstransaktion för att kunna verifiera en värdeökning hos en tillgång. Marknadstransaktionen ger en tillräckligt objektiv och tillförlitlig värdering av en tillgång.¹¹⁹

6.1.2 Förekomsten av en marknadstransaktion

Ytterligare krav som ställs för att en intäkt skall anses vara realiserad är kravet på en marknadstransaktion. Enligt AAA krävs det att bolaget måste vara direkt involverat i transaktionen för att kraven på realisation skall vara uppfyllda.¹²⁰ Horngren anser att objektivitet är ett av de viktigaste kriterierna vid realisation. En *arms's lenght transaction* uppfyller Horngrens krav på objektivitet och mätbarhet.¹²¹ Horngren fortsätter med att föra ett resonemang kring hur värdet på icke realiserade tillgångar fluktuerar. En värdenedgång medför en nedskrivning trots att den inte är konstaterad medan en värdeökning inte tas i beaktande förrän den är realiserad.¹²²

6.1.3 Färdigställandegraden

Det tredje och sista kriteriet är huruvida tjänsten/produkten är färdigställd/utförd. Horngren skriver i sin artikel att en marknadstransaktion är en tillräcklig bekräftelse för en realisering. Dock krävs det att *the crucial/critical event* måste ha uppnåtts för att varan/tjänsten skall anses vara realiserad. Detta kriterium är det mest komplexa. Vid vilken tidpunkt skall varan/tjänsten anses vara intjänad? Horngren skriver att kärnan i denna problematik är att fastställa när *reasonable degree of certainty* är uppnådd. Vid denna tidpunkt kan säljaren beräkna nuvärdet av tillgången.¹²³

---

¹¹⁸ AAA Committee Report, "The realization concept", The accounting review 1965, s. 314 f.

¹¹⁹ Horngren, C. T., "How should we interpret the realization concept", The accounting review 1965, s. 326 f.

¹²⁰ AAA Committee Report, "The realization concept", The accounting review 1965, s. 315

¹²¹ Horngren, C. T., "How should we interpret the realization concept", The accounting review 1965, s. 326

¹²² Horngren, C. T., "How should we interpret the realization concept", The accounting review 1965, s. 327

¹²³ Horngren, C. T., "How should we interpret the realization concept", The accounting review 1965, s. 327

7 Det stora brutto nettofallet (NJA 1995 s. 742)

I detta kapitel refererar vi NJA 1995 s. 742. Vi lyfter fram rättsfrågan samt de argument HD hade i sitt domslut.

I slutet av 1995 kom det två stycken domslut från HD (DT 321 och DT 232). Båda målen berörde just vilken metod som skall tillämpas vid utdelning, brutto- eller nettometoden. Båda målen härstammade från den så kallade La Reinehärvan.

Vi har valt att åskådliggöra de olika förmögenhetsöverföringarna i målet med ett flödesschema. Pilarna visar förmögenhetsöverföringar och siffrorna visar i vilken följd transaktionerna är gjorda.

AB R:s Bil och Maskinaffär ("Maskinaffären") ägde Åstorps Intressenter AB ("Åstorp"). Åstorps verksamhet bestod av rekonditionering av bilar och maskiner samt att förvalta fastigheter och värdepapper.¹²⁴

1. Den 23 mars 1988 överfördes inkråmet i Åstorp till andra bolag inom samma koncern. Det som återstod i bolaget var likvida medel om cirka 9 miljoner kronor, värdepapper till ett bokfört värde om 1,3 miljoner kronor samt en fastighet, Åstorp Vallbo 5 ("Fastigheten"). Fastigheten var bokförd till 318 908 kr. Dess taxeringsvärde uppgick till 3 600 000 kronor och anskaffades för 4 319 900 kronor.¹²⁵

2. Den 28:e mars samma år förvärvades KB Bastiljen nr 3 ("Bastiljen 3") aktierna i Åstorp för 17 014 000 kr. Bastiljen 3 fick tillträde till aktierna den sjätte april 1988.¹²⁶

3. Den 11:e april 1988 säljer Åstorp Fastigheten till KB Bastiljen nr 4 ("Bastiljen 4"), systerbolag till Bastiljen 3, till bokfört värde, det vill säga 318 908 kr. Åstorps fria egna kapital vid överlåtelsen uppgick till 2,3 miljoner kronor.¹²⁷

4. Två dagar efter det att Bastiljen 3 fått tillträde till aktierna, det vill säga den sjätte april 1988, såldes aktierna i Åstorp till AB Tågmästaren (ett bolag som ägdes av La Reine Textil och Sport AB). AB Tågmästaren förvärvade aktierna av Bastiljen 3 för 8 467 000 kr och fick tillträde till aktierna i Åstorp den 12:e april 1988, med andra ord dagen efter det att Åstorp sålt fastigheten.¹²⁸

---

¹²⁴ NJA 1995 s. 742 s. 1

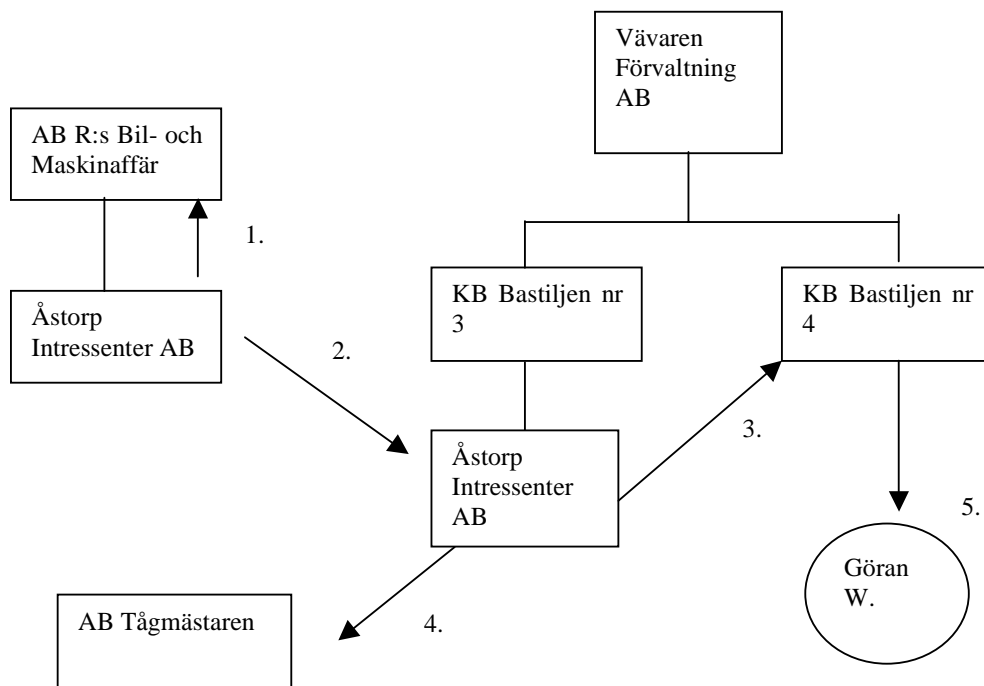
¹²⁵ NJA 1995 s. 742 s. 1

¹²⁶ NJA 1995 s. 742 s. 1

¹²⁷ NJA 1995 s. 742 s. 1

¹²⁸ NJA 1995 s. 742 s. 1

5. I slutet av december 1988 säljer Bastiljen 4 Fastigheten till Göran W för 12 miljoner kronor. Göran W säljer fastigheten vidare till ett av sina barn för 3 251 000 kr.¹²⁹

Åstorp går i konkurs i den 28 april 1989. Konkursboet väcker talan mot Bastiljen 4 och yrkar att svarande skall, enligt 12:5 § ABL, återbetala mellanskillnaden mellan marknadsvärdet och försäljningsvärdet och utdelningsbart belopp, det vill säga den olovliga utdelningen.¹³⁰

TR biföll konkursboets huvudsakliga yrkande. TR skriver i sitt domslut att försäljningen av fastigheten till Bastiljen 4 ”innefattat en vederlagsfri utbetalning motsvarande skillnaden mellan fastighetens marknadsvärde och bokförda värde...”¹³¹ och att transaktionen inte var affärsmässigt betingad och förpliktigar Bastiljen 4 att erlägga mellanskillnaden jämte ränta.¹³² Båda parterna överklagar domen till HovR.

¹²⁹ NJA 1995 s. 742 s. 1

¹³⁰ NJA 1995 s. 742 s. 2

¹³¹ NJA 1995 s. 742, s. 5

¹³² NJA 1995 s. 742 s. 7

HovR gör liksom TR en bedömning att det bör vara bruttometoden som skall anses gälla vid värdering av sakutdelning. ”Överlåtelsen av fastigheten till KB Bastiljen nr 4 har otvivelaktigt innefattat en så kallad förtäckt vinstutdelning i storleksordningen 8 281 092¹³³ kronor. Oavsett till vilket värde fastigheten redovisats i Åstorps bokföring kan inte mot ordalagen i lagrummet anses annat än att vinstutdelning till beloppet 5 987 831 kr¹³⁴ varit otillåten. En sådan tolkning av lagrummet ligger även i linje med den allmänna försiktighetsprincip som skall tillämpas i redovisningssammanhang.”¹³⁵ Parterna överklagade domen till HD.

HD inleder med en diskussion kring 12 kapitlets skyddsregler. Bland annat ser de till vilket skyddsintresse detta kapitel anses ha. De lyfter bland annat fram den allmänna likabehandlingsprincipen samt borgenärsskyddet som återfinnes i ABL 12:2 §.¹³⁶ Dock slår HD fast att det bör vara nettometoden som bör användas vid värdering av utdelning eller försäljning av tillgångar. Det avgörande bör anses vara utdelningens lovlighet som bestämmer huruvida utdelningen är giltig eller ej.

HD kommer även fram till att utdelningar som gjorts och som inte har följt de formkrav som ställs på utdelningar (se exempelvis ABL 12:3 § ang. beslut om utdelning) inte kan anses som klandervärda. HD utgår från ett resonemang som bygger på det skatterättsliga koncernbidraget som görs löpande under året trots att det inte föreligger någon fastställd balansräkning för innevarande räkenskapsår.¹³⁷

HD slår även fast att förutsättningen för att en liknande utdelning skall vara lovlig är att den inte står i strid med de borgenärsskyddsreglerna i ABL 12:2 § där fastställd balansräkning skall ligga till grunden för bedömningen.¹³⁸

Avslutningsvis i domskälen skriver HD att det finns olika intressegrupper i bolag. Att tillgodose alla gruppers intresse går inte skriver HD. Tilläggsvis skriver HD att det bokförda värdet har godtagits under ovanstående omständigheter dock påpekas att detta inte kan anses utgöra något hinder för att en ny prövning görs utifrån likabehandlingsprincipen och försiktighetsprincipen.¹³⁹

HD fattar ett konsekvensdomslut i NJA 1995 s. 742. De skriver i domen ”Argumentet för vart och ett av alternativen synes sammanlagt kunna anses väga ungefär lika tungt, ...”¹⁴⁰ HD anför för att som skäl nettometoden skall gälla är att näringslivet tillsynes har använt sig av

---

¹³³ Länsskattemyndigheten värdering av fastigheten, 8,6 miljoner kr, vilket även motsvarar de skilda köpeskillningarna av Åstorp, subtraherat med den erlagda summan om 318 908 kr,

¹³⁴ Ovanstående belopp minskat med det fria egna kapitalet om 2,3 miljoner kr som förelåg vid transaktionen i P. 3

¹³⁵ NJA 1995 s. 742, s. 8

¹³⁶ NJA 1995 s. 742, s. 15

¹³⁷ Gometz, U., ”HD avvärjde katastrof”, Balans 1996, nr. 2, s. 5

¹³⁸ Gometz, U., ”HD avvärjde katastrof”, Balans 1996, nr. 2, s. 5

¹³⁹ NJA 1995 s. 742, s. 22

¹⁴⁰ NJA 1995 s. 742, s. 21

nettomethoden. Detta har tagit sig i uttryck att metoden har använts vid koncernbidrag och vid omstruktureringar av koncerner etc.¹⁴¹

Vidare skriver HD i domen att lagstiftaren bör se över transaktioner mellan aktieägare och bolag såväl direkta som indirekta. Dessa transaktioner bör kanske behandlas på ett annorlunda sätt jämfört med övriga transaktioner och eventuellt koppla dem till återvinningsreglerna i Konkurslagen 1987:672.¹⁴²

HD har två dissidenter som anser att det bör vara bruttomethoden som skall vara vägledande vid värdering av utdelning eller försäljning av tillgångar. Dissidenterna anför att de argumenten för att använda bruttomethoden väger tyngre än för nettomethoden. Bland annat skriver de att vid användning av likabehandlingsprincipen vid utdelning används marknadsvärdet vilket även borde vara fallet i detta spörsmål.¹⁴³ Vidare anser de att tillämpning av nettomethoden gör att borgenärsskyddsintressena blir inkonsekventa.

---

¹⁴¹ NJA 1995 s. 742, s. 21

¹⁴² NJA 1995 s. 742, s. 21 f.

¹⁴³ NJA 1995 s. 742, s. 23

8 Slutsats och analys

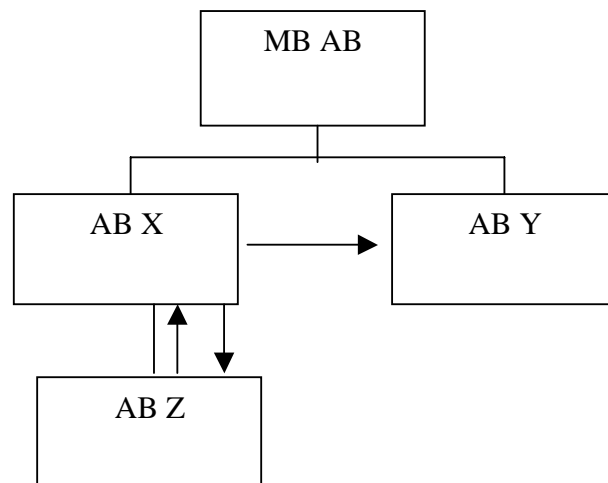
I detta kapitel gör vi en analys utifrån det framförda materialet och besvarar vår i problematiseringen uppställda frågor.

8.1 Analys

Syftet med denna uppsats är att ta reda på huruvida sakutdelning föranleder en realisation till marknadsvärdet. För att lättare kunna utreda detta uppställda problem har vi valt att skapa två stycken typfall. Dessa två typfall har vi därefter ställt mot de ovannämnda teorierna.

Typfall I

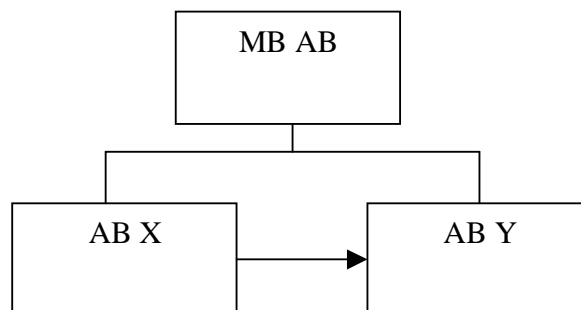

I typfall I säljer AB X fastighet till marknadspris, 1000 kkr., till AB Z. AB X delar sedan ut mottagen köpeskilling till systerbolaget AB Y, det vill säga en kontantutbetalning. Disponibelt fritt eget kapital uppgår till 100 kkr. före utdelningen i AB X. Enligt ABL 12:2 § får inte bolag utdela medel som överstiger det fria egna kapitalet enligt fastställd balansräkning, i detta fall 100 kkr. Detta belopp är det som bolaget lovligen kan dela ut. Det överskjutande beloppet om 900 kkr. är att beteckna som olovligt enligt en e contrario tolkning av ovannämnd paragraf. Detta medför att AB Y är återbetalningsskyldigt enligt ABL 12:5 § samt att de som medverkat vid beslutet är solidariskt ansvariga för att återgälda den del av utdelningen som anses vara olovlig. I

detta typfall går det att dra paralleller till bruttometoden, i och med att fastigheten först avyttras till marknadsvärdet för att därefter dela ut köpeskillingen till AB Y.

Fortsättningsvis granskar vi huruvida fastigheten är att betrakta som realiserad i enlighet med AAA, Windal och Horngrens uppställda kriterier. Det första kriteriet, det vill säga möjligheten till att kunna bestämma tillgångens värde, anser vi är uppfyllt i typfall I i och med att fastigheten har sålts, och därmed är värdet på fastigheten fastställt. Detta kriterium motsvarar Redovisningsrådets tredje kriterium. Det andra kriteriet, förekomsten av en marknadstransaktion, är också uppfyllt. AB X är en direkt part i transaktionen och i och med att fastigheten avyttras till marknadsvärdet uppfylls kravet på en *arms length transaction* som är Horngrens andra kriterium. Windal kräver att transaktionen skall ha skett med en oberoende och extern part, vilket inte uppfylls i typfall I. Det tredje och sista kriteriet är *crucial/critical event test* vilket motsvarar Redovisningsrådets andra och fjärde kriterier. Detta kriterium anser vi vara uppfyllt eftersom äganderätten tillfallit AB Z i samband med att fastigheten sålts, dessutom har AB X mottagit de förväntade ekonomiska fördelarna genom att erhållit köpeskillingen. Ytterligare kriterier som Redovisningsrådet har ställt upp är att de utgifter som förväntas uppkomma till följd av transaktionen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och att köparen har överfört de väsentliga riskerna som är förknippade med ägandet. Detta uppfylls i och med att fastigheten sålts och äganderätten överförs till AB Z. Med anledning av detta uppkommer inga ytterligare utgifter som är förknippade med transaktionen.

Typfall II

I typfall II delar AB X ut fastigheten till AB Y till bokfört värde, det vill säga 100 kkr. Liksom i typfall I uppgår det disponibla fria egna kapitalet före utdelningen till 100 kkr. Sakutdelningen är därmed att beteckna som en lovlig utdelning i och med att den ryms inom det disponibla fria egna kapitalet. Detta sker i överensstämmelse med nettometoden, vilket HD pläderar för i NJA 1995 s. 742. Trots att den reella förmögenhetsöverföringen uppgår till 1000 kkr. anser HD att det är det bokförda värdet som skall ligga till grund vid värdering av sakutdelningar.

Uppfyller sakutdelning AAA, Horngrens och Windals realisationskriterier? Det första kriteriet, tillgångens karaktär, det vill säga tillgångens likviditet och mätbarhet, anser vi är uppfyllt. Likviditeten är uppfyllt i och med att fastigheten enkelt genom en försäljning kan omvandlas till likvida medel. Vad det gäller mätbarheten är det betydligt svårare att fastställa det korrekta

värdet. Detta kan föranleda vissa problem dock går det att finna ett närliggande korrekt marknadsvärde genom att bland annat se till försäljningar som skett i närliggande område, specifika omständigheter för fastigheten i sig samt se till taxeringsvärdet vilket kan ge en indikation vad det gäller fastighetens värde. Det andra kriteriet, förekomsten av en marknadstransaktion innebär enligt AAA att företaget skall varit en direkt part i transaktion vilket uppfylls. Windals och Hornngrens uppsatta krav på *arms length transaction* uppfylls inte i och med att diskrepansen mellan det bokförda värdet och marknadsvärdet är så pass stort (tio gånger större) och att AB Y inte är en extern oberoende part i transaktionen. Dock ställer vi oss frågande angående kravet på *arms length transaction*. Vi anser att detta kriterium inte är nödvändigt med anledning av att marknadsvärdet på fastigheten kan bestämmas med hjälp av en objektiv bedömning. I det fall då det kan vara svårt att finna värdet på en tillgång är detta kriterium av större intresse. Det tredje och sista kriteriet är det så kallade *crucial/critical even test*. Vid utdelning av en färdigställd fastighet uppfylls detta kriterium när AB Y övertar ägandet av fastigheten.

Utifrån Redovisningsrådet uppställda kriterier för realisation har vi funnit att det första kriteriet angående de risker och förmåner som förknippas med varornas ägande har överförts till köparen har uppfyllts i och med att AB Y besitter fastigheten. Det andra kriteriet som Redovisningsrådet har ställt upp är att den löpande förvaltningen har överförts till köparen. I typfall II ombesörjer AB Y förvaltningen av fastigheten efter övertagandet av fastigheten. Inkomsten skall på ett tillförlitligt sätt kunna beräknas enligt det tredje uppställda kriteriet. Detta anser vi vara uppfyllt, trots att fastigheten avyttras till det bokförda värdet, då en fastighets korrekta marknadsvärde går att fastställa genom en oberoende parts värdering. De ekonomiska fördelarna tillfaller AB Y i samband med utdelningen i och med detta är det fjärde kriteriet uppfyllt. Det femte och sista kriteriet som Redovisningsrådet har ställt upp är att kunna fastställa de kostnader som uppkommer eller förväntas uppkomma vid transaktionen på ett tillförlitligt sätt. Detta anser vi vara uppfyllt då utdelningen är slutförd och fastigheten är i AB Y besittning.

Med anledning av det ovanstående har vi funnit att sakutdelning uppfyller de av AAA och Redovisningsrådet uppställda realisationskriterier. Skall denna realisation ske till nettometoden eller bruttometoden?

I våra typfall sker samma reella förmögenhetsöverföring. Dock bedöms de olika beroende på utdelningens disposition. I typfall I tillämpas bruttometoden, i och med att AB X avhänds medel motsvarande fastighetens marknadsvärde. Denna metods fördelar är att den tar hänsyn till borgenärsskyddet eftersom ett bolag kan inte avhända sig tillgångar till ett lägre värde än det verkliga värdet. Nettometodens förespråkare hävdar i sin tur till att borgenärsskyddet tillgodoses i och med att balansräkningen ligger till grund för reglerna om borgenärsskyddet. Exempelvis skall det enligt ABL 6:1 § vara balansräkningens utfall som skall ligga till grund vid beräkning för det bundna kapitalet vid utdelningsliknande nedsättning av aktiekapital. Enligt ABL 12:2 § får ett bolag inte dela ut medel som äventyrar dess likviditet, konsolidering och ekonomiska ställning. Vid tillämpandet av ABL 12:2 § anser vi att bruttometoden med hänsyn till de dolda reserverna

skall ligga till grund för avgörandet om huruvida dess likviditet, konsolidering och ekonomiska ställning äventyras. Om så inte är fallet fyller inte 12:2 § sin funktion anser vi.

8.2 Slutsats

Vi har studerat de två ovanstående typfallen och funnit att kriterierna för realisation är uppfyllda i båda fallen. I och med detta anser vi att utdelning av sakvärden skall medföra en realisation. Dock behandlar lagen utdelningarnas disposition på ett inkonsekvent sätt. Vi anser att detta inte är särskilt lyckosamt med anledning av att dispositionen inte bör vara den vägledande faktorn. Istället skall det vara den verkliga förmögenhetsöverföringen som skall vara avgörande för att klassa utdelningens lovlighet. Vi är medvetna om att det i vissa fall kan vara problematiskt att bestämma ett korrekt marknadsvärde på en sakutdelning. I de fall då det inte finns en marknad för att konstatera värdet på sakutdelningen anser vi att det bokförda värdet skall ligga till grund för realisationen. Dock finner vi att bruttometoden ger en mer konsekvent bild av utdelningar och andra förmögenhetsöverföringar. Vi är medvetna om att vårt ställningstagande vid värdering av sakutdelning är motstridig med HD:s dom i NJA 1995 s. 742 där nettometoden förespråkas.

HD fastslår i sitt domslut att argumenten för brutto- respektive nettometoden väger lika tungt. HD fattade ett konsekvensdomslut som var starkt påverkat av den befintliga praxisen vad gäller bland annat koncernbidrag och omstruktureringar inom koncerner. Vi anser dessa praktiska aspekter skall tillmätas viss vikt, dock ej såpass stor vikt såsom HD tillmäter. Traditionellt sett har syftet med ABL varit att främja borgenärsskyddet. Vid användandet av nettometoden går det bevisligen att missbruka bolagets ekonomiska medel genom att företa en sakutdelning till bokfört värde då marknadsvärdet är betydligt högre. Vid användandet av bruttometoden minskar riskerna att bolag töms på resurser vilket i sin tur medför att borgenärsskyddet främjas. Vi anser att HD:s domslut medför lättnader för eventuellt missbruk av bolagens medel. Skalbolagshärvor, liknande La Reine, där bolag systematiskt töms på medel i enlighet med lagen, tycker vi ger felaktiga signaler till samhället. Vi anser vidare att HD borde ha tolkat försiktighetsprincipen i överensstämmelse med bruttometoden i de situationer då bolags ekonomiska ställning äventyras.

I och med att vi har konstaterat att det föreligger en realisation vid utdelning av sakvärden och då sakutdelningens värde går att fastställa anser vi att marknadsvärdet skall tas upp till realisation. Vi kan inte finna skäl till varför realisationen i våra två typfall skall redovisas till något annat värde än det verkliga när detta går att fastställa.

Källförteckning

Böcker

- Andersson, J., ”Kapitalskyddet i aktiebolag”, LitteraturCompagniet AB, Stockholm 1998
- Arbnor, I., Bjerke, B., ”Företagsekonomisk metodlära”, Studentlitteratur, Lund 1994
- Artsberg, K., ”Normbildning och redovisningsförändring”, Lund University Press, Malmö 1992
- Eriksson, T., L., Wiedersheim-Paul, F., *Att utreda forska och rapportera*, Daleke Grafiska A B, Malmö 1999
- Forsgren J, Månsson A, Permsjö J, Persson A, ”Realisationsprincipen – en komparativ normstudie av intäktsredovisning” Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet 2000
- Föreningen Auktoriserade Revisorer, ”FAR:s samlingsvolym 2002” Auktoriserade Revisorer Serviceaktiebolag, Stockholm 2002
- Holme & Solvang, ”Forskningsmetodik”, Studentlitteratur, Lund 2000
- Hellner, J. ”Rättsteori” 2:a upplagan, Norstedts Juridik, Stockholm 1999
- Hydén, H. ”Rättsregler” 4:e upplagan, Studentlitteratur, Lund 1996
- Jonasson, A. ”Säkringsredovisning i normer och praxis” Licentiatuppsats, Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet 1999
- Lehrberg, B. ”Praktisk juridisk metod” Iustus Förlag, Uppsala 1992
- Nokes, C. Weetman, P. ”Revenue Recognition” The Chartered Association of Certified Accountants, London 1992
- Posselius, E., Grosskopf, G., Gometz, U., Huldén, L., ”Skyddet för aktiebolagets egna kapital”, Printgraf, Stockholm 1993
- Rodhe, K., ”Aktiebolagsrätt” (18:e upplagan), Stockholm: Norstedts Juridik AB
- Schroeder, R. G, Clark, M. W., Cathey, J. M., ”Financial Accounting Theory and Analysis” (7th edition), John Wiley & Sons, Inc. 2001
- Svensson B. , Danelius, J. ”Aktiebolagslagen, kommentarer och lagtext”, Elanders Novum, Göteborg 2002

Tidskrifter

- AAA Committee Report (1965) ”The realization concept” The accounting review 1965 s. 312 - 322
- Andersson J. , (1996) ”Nettometoden de lege lata – kommentar med utgångspunkt i HD:s avgöranden” SvJT 1996 s. 277-327, s. 426-447
- Finanstidningen 1998-09-02
- Gometz, U. (1996) ”HD avvärjde katastrof” , Balans nr. 2, s. 4 - 10
- Gometz U. , Huldén L. (1992) ” Utdelning av sakvärden – brutto eller nettometod” Balans nr. 12, s. 35 - 39
- Grosskopf G. ,(1993) ”Olovlig vinstutdelning – bolagsrättsliga och skatterättsliga synpunkter” Skattenytt nr 3, s. 109 - 117
- Horngren, C. T. (1965) ”How should we interpret the realization concept” The accounting review 1965, s. 323 - 333
- Larsson, G. (1995) ”Tempoförlust för Kinnevik”, Dagens Industri, 1995-12-13

Nerép E. , (1993), ”Om gränserna för utdelning av sakvärden och tillämpligheten av brutto- och nettometoden i aktiebolag” Svensk Skattetidning, s. 353-409
Sacklén M. , (1994), ”Om skyddet för aktiebolagets borgenärer”, SvJT , s. 136-178

Rättsfall

NJA 1995 s. 742
NJA 1951 s. 6
NJA 1962 s. 461

Propositioner

Proposition 1995/96:10
Proposition 1975:103

Internetadresser

www.infotorg.sema.se
<http://lovisa.lub.lu.se>

Figurförteckning

Figur 1   Arbnor, Bjerke, *Företagsekonomisk metodlära*, s 107
Figur 2   Lehrberg, B. ”*Praktisk juridisk metod*” s.75